

Marek Florek

Badania archeologiczne na terenie województwa podkarpackiego w roku 1999

Archeologiczne badania wykopaliskowe prowadzone w roku 1999, podobnie zresztą jak w latach ubiegłych, miały głównie charakter ratowniczy. Były to zarówno systematyczne badania o charakterze stacjonarnym, badania ratownicze sondażowe, które objęły tylko partie stanowisk zagrożonych bezpośrednim zniszczeniem (np. badania prowadzone na trasie autostrady między Tarnowem a Przeworskiem – ok. 90 stanowisk, badania na trasach linii światłowodowych – ponad 20 stanowisk), jak i dorywcze prace ratowniczo-zabezpieczające i nadzory i obserwacje archeologiczne nad różnego rodzaju pracami ziemnymi, przede wszystkim na terenach staromiejskich. Prace wykopaliskowe finansowane były z budżetu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, środków inwestorów (Agencja Budowy Autostrad, Telekomunikacja Polska S.A., osoby prywatne), samorządów (np. Krosna i Przemyśla) oraz innych instytucji (np. Instytut Archeologii WSP w Rzeszowie, Komitet Badań Naukowych, Muzeum Historyczne w Sanoku, Instytut Archeologii UJ). Na szczególną uwagę zasługuje fakt finansowania coraz większej liczby badań ratowniczych ze środków innych niż budżet Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W roku 1999 te ostatnie stanowiły jedynie ok. 35% wszystkich środków wydatkowanych na ratownictwo archeologiczne w województwie podkarpackim. Wykonawcami były instytucje archeologiczne z terenu województwa podkarpackiego (muzea w Rzeszowie, Krośnie, Sanoku, Lubaczowie, Instytut Archeologii WSP w Rzeszowie, SNAP, Delegatura SOZ w Rzeszowie), Instytut Archeologii i Etnologii PAN i Instytut Archeologii UJ w Krakowie oraz firmy prywatne świadczące usługi z zakresu prac archeologicznych.

Badania archeologiczne prowadzono na stanowiskach z prawie wszystkich epok, od neolitu po okres staropolski. Najwięcej spektakularnych odkryć dostarczyły badania na rynku w Krośnie. Były to jednocześnie prace prowadzone na największą skalę, zarówno jeśli chodzi o wielkość przebadanej powierzchni, czas trwania, liczbę odkrytych zabytków ruchomych jak i koszt samych badań. Niezwykle interesujących wyników dostarczyły również wykopaliska w Radawie, gdzie badano niszczone przez „poszukiwaczy skarbów” cmentarzysko kultury przeworskiej, Sieteszy (osada kultury

mierzanowickiej), Lipniku i Wierzawicach (cmentarzyska popielnicowe grupy tarnobrzeskiej), Olchowej (osada wczesneolityczna), Dylągówce (kurhan kultury ceramiki sznurowej), Wołodzi, Bachórze, Grodzisku Dolnym (stanowiska wielokulturowe, w tym osady wczesnośredniowieczne), Trepczy (grodzisko wczesnośredniowieczne), a także na innych stanowiskach.

Pod względem konserwatorskim szczególne znaczenie miały ratownicze badania weryfikacyjno-sondażowe prowadzone na odcinku planowanej autostrady A4 od granicy województwa do Przeworska. Objęto nimi 86 stanowisk. Umożliwiły one między innymi weryfikację wyników badań powierzchniowych, w tym prowadzonych metodą AZP. Aż w 20% wypadków na wcześniej zarejestrowanych metodą AZP stanowiskach archeologicznych nie udało się w trakcie badań wykopaliskowych odkryć żadnych pozostałości osadnictwa pradziejowego lub historycznego, kolejnych prawie 27% stanowisk, manifestujących się nawet dość liczным nagromadzeniem materiału zabytkowego na powierzchni, okazało się być efektem wtórnych przemieszczeń i kumulacji zabytków w czasach współczesnych. Istnienie autentycznych relikwów osadnictwa pradziejowego i historycznego zalegających *in situ* na stanowiskach archeologicznych odkrytych w trakcie AZP zostało potwierdzone w 53% wypadków.

Poza badaniami wykopaliskowymi prowadzono ewidencję stanowisk w ramach programu Archeologicznego Zdjęcia Polski. W 1999 roku przyjęto 11 obszarów AZP. Były to obszary zlecone do wykonania wcześniej, jeszcze w starym układzie wojewódzkim, część również wykonana przed 1999 rokiem, lecz nie rozliczona z braku środków. Wszystkie dokumentacje były odbierane przez powołaną przez WKZ komisję w składzie: M. Gedl, J. Machnik, M. Parczewski, S. Czopek.

W 1999 roku wykonano plany sytuacyjno-wysokościowe średniowiecznego zamczyska w Przyszowie k. Stalowej Woli, jednego z 3 cmentarzysk kurhanowych w Ulanowie, pow. Nisko i kurhanu w Dylągówce, pow. Rzeszów. Służby konserwatorskie podjęły także prace nad weryfikacją obiektów archeologicznych o własnej morfologii, przede wszystkim grodzisk i zamczysk z terenu województwa.

STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE BADANE WYKOPALISKOWO W 1999 R.

Lp.	Stanowisko	Gmina	Charakter stanowiska	Chronologia, kultura	Rodzaj badań	Autor
1	2	3	4	5	6	7
1.	Bachórz 16	Dynów	Osada	GT KŁ, MOPR, WS	ratownicze	M. Parczewski
2.	Bartkówka 8	Dynów	Osada	GT KŁ	ratownicze	M. Mianowska
3.	Białobrzegi 1	Białobrzegi	Osada	GT KŁ	ratownicze	J. Podgórska-Czopek
4.	Białobrzegi 2	Białobrzegi	Osada	N, KT, GT KŁ, OWR	ratownicze	J. Podgórska-Czopek
5.	Białobrzegi 6	Białobrzegi	Osada	N, KT, GT KŁ	ratownicze	J. Podgórska-Czopek
6.	Białobrzegi 8	Białobrzegi	Osada	KT, GT KŁ, OWR, WS	ratownicze	J. Podgórska-Czopek
7.	Białobrzegi 9	Białobrzegi	Osada	GT KŁ	ratownicze	J. Podgórska-Czopek
8.	Białobrzegi 17	Białobrzegi	Osada	KPL, KT, GT KŁ	ratownicze	J. Podgórska-Czopek
9.	Białobrzegi 18	Białobrzegi	Osada	OWR	ratownicze	J. Podgórska-Czopek
10.	Borek Wielki 18	Śędziszów Małopolski	Osada	GT KŁ	ratownicze	P. Olejarczyk
11.	Borowa 25	Czarna Tarnowska	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
12.	Borowa 26	Czarna Tarnowska	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
13.	Bratkowice 6	Świlcza	Osada	GT KŁ, KPR	ratownicze	A. Lubelczyk
14.	Bratkowice 7	Świlcza	Osada	GT KŁ	ratownicze	A. Lubelczyk
15.	Bratkowice 8	Świlcza	Osada	GT KŁ	ratownicze	A. Lubelczyk
16.	Bratkowice 9	Świlcza	Osada	GT KŁ	ratownicze	A. Lubelczyk
17.	Bratkowice 10	Świlcza	Osada	GT KŁ	ratownicze	A. Lubelczyk
18.	Bratkowice 11	Świlcza	Osada	GT KŁ, KPR	ratownicze	A. Lubelczyk
19.	Bratkowice 12	Świlcza	Osada	PŚ	ratownicze	A. Lubelczyk
20.	Bratkowice 58	Świlcza	Obozowisko	M	ratownicze	A. Lubelczyk
21.	Bratkowice 64	Świlcza	Osada	GT KŁ	ratownicze	A. Lubelczyk
22.	Bratkowice 66	Świlcza	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. Lubelczyk
23.	Brzeźnica 21	Dębica	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
24.	Budy Łańcuckie 7	Białobrzegi	Osada	KPL, OWR	ratownicze	M. Schild
25.	Chłopice 4	Chłopice	Osada	WEB	ratownicze	B. Rokitowska
26.	Chodakówka 3	Kańczuga	Osada	N, WS	ratownicze	W. Blajer
27.	Ciemierzowice 2	Orły	Osada	Nieokreślona	ratownicze	B. Rokitowska
28.	Czarna Śędziszowska 8	Śędziszów Małopolski	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	P. Olejarczyk
29.	Dylągówka 19	Hyżne	Kurhan	KCS	ratownicze	B. Bargiel, M. Florek
30.	Gorliczyna 19	Przeworsk	Osada	GT KŁ, WS, ON	ratownicze	P. Olejarczyk
31.	Gorliczyna 20	Przeworsk	Osady	KCWR, KM, GT KŁ, OWR, PŚ	ratownicze	P. Olejarczyk
32.	Góra Motyczna 2	Żyraków	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
33.	Góra Motyczna 3	Żyraków	Osada	WS	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
34.	Grodzisko Dolne 22	Grodzisko Dolne	Cmentarzy-sko, osady	EB, KT, GT KŁ, OWR, KPR, WS	ratownicze	S. Czopek, J. Podgórska-Czopek
35.	Jaźwiny 1	Czarna Tarnowska	Osada	PŚ	ratownicze	B. Konieczny
36.	Jaźwiny 2	Czarna Tarnowska	Osada	XVI-XIX w.	ratownicze	B. Konieczny
37.	Jaźwiny 3	Czarna Tarnowska	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	B. Konieczny
38.	Jaźwiny 4	Czarna Tarnowska	Osada	N, PŚ	ratownicze	B. Konieczny
39.	Korniaków Północny 2	Białobrzegi	Osada	GT KŁ	ratownicze	M. Schild

1	2	3	4	5	6	7
40.	Krosno 1	Krosno	Osada, miasto	EB, WŚ, PŚ, okres staropolski	stacjonarne	A. Muzyczuk, J. Gancarski
41.	Kozodrza 2	Ostrów	Osada	PŚ	ratownicze	P. Olejarczyk
42.	Kozodrza 3	Ostrów	Osada	N, GT KŁ, PŚ	ratownicze	P. Olejarczyk
43.	Kozodrza 5	Ostrów	Osada	KPL, GT KŁ, PŚ	ratownicze	P. Olejarczyk
44.	Kozodrza 6	Ostrów	Osada	KPL, GT KŁ, PŚ	ratownicze	P. Olejarczyk
45.	Lipnik 5	Kańczuga	Osada, cmentarzysko	KT, GT KŁ	ratownicze	W. Blajer
46.	Lubenia 20	Lubenia	Osada	WS	ratownicze	A. Lubelczyk
47.	Łąka 11	Trzebowisko	Obozowisko, osada	KŚ, GT KŁ, PŚ	ratownicze	P. Mitura, W. Dragan
48.	Łąka 12	Trzebowisko	Osada	GT KŁ, PŚ	ratownicze	P. Mitura, W. Dragan
49.	Łąka 13	Trzebowisko	Osada	GT KŁ, WŚ	ratownicze	P. Mitura, W. Dragan
50.	Łąka 14	Trzebowisko	Osada	N, GT KŁ, WŚ	ratownicze	P. Mitura, W. Dragan
51.	Łąka 15	Trzebowisko	Osada	N, GT KŁ, WS	ratownicze	P. Mitura, W. Dragan
52.	Łąka 16	Trzebowisko	Osada	KCWR, GT KŁ, OWR	ratownicze	P. Mitura, W. Dragan
53.	Łąka 26	Trzebowisko	Osada	KPL, KT, GT KŁ, OWR	ratownicze	P. Mitura, W. Dragan
54.	Łąka 27	Trzebowisko	Obozowisko, osada	M, OWR	ratownicze	P. Mitura, W. Dragan
55.	Łubno 4	Dynów	Osada	Nieokreślona	ratownicze	M. Mianowska
56.	Mikulice 4	Kańczuga	Osada	GT KŁ, WS	ratownicze	M. Mianowska
57.	Młodów 14	Lubaczów	Cmentarzysko, osada	KCS, KŚD, KT	ratownicze	A. Pilch
58.	Mrowla 3	Świlcza	Osada	GT KŁ	ratownicze	M. Schild
59.	Mrowla 4	Świlcza	Osada	KM, GT KŁ, KPR	ratownicze	M. Schild
60.	Mrowla 5	Świlcza	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. Lubelczyk
61.	Mrowla 15	Świlcza	Osada	PŚ	ratownicze	M. Schild
62.	Nienadowa 3	Dubiecko	Osada	GT KŁ	ratownicze	B. Rokitowska
63.	Nienadowa 4	Dubiecko	Osada	GT KŁ	ratownicze	B. Rokitowska
64.	Nienadowa 5	Dubiecko	Osada	GT KŁ	ratownicze	B. Rokitowska
65.	Nowa Wieś 3	Trzebowisko	Obozowisko, osada	M, GT KŁ, KPR	ratownicze	P. Mitura, W. Dragan
66.	Nowa Wieś 4	Trzebowisko	Osada	GT KŁ	ratownicze	P. Mitura, W. Dragan
67.	Olchowa 20	Iwierzycze	Osada	N, KCWR	ratownicze	P. Mitura
68.	Osobnica 61	Jasło	Skarb	EB	sondazowe	J. Gancarski
69.	Ostrów 2	Ostrów	Osada	KPL, GT KŁ, PŚ	ratownicze	P. Olejarczyk
70.	Ostrów 4	Ostrów	Osada	PŚ	ratownicze	P. Olejarczyk
71.	Ostrów 5	Ostrów	Osada	N, PŚ	ratownicze	P. Olejarczyk
72.	Pakoszówka 1	Sanok	Osada	OWR B2	ratownicze	R. Madyda-Legutko
73.	Palikówka 5	Krasne	Osada	KPL, OWR	ratownicze	P. Mitura, W. Dragan
74.	Paszczyzna 1	Dębica	Osada	PŚ	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
75.	Paszczyzna 2	Dębica	Osada	PŚ	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
76.	Paszczyzna 3	Dębica	Osada	PŚ	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
77.	Paszczyzna 4	Dębica	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
78.	Paszczyzna 5	Dębica	Osada	ON	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
79.	Pelnatycze 1	Zarzeczce	Osada	WS	ratownicze	B. Rokitowska
80.	Pralkowce 15	Krasiczyn	Osada	WS, PŚ	ratownicze	S. Dryja
81.	Radawa 8	Wiązownica	Cmentarzysko	KPR, OWR	ratownicze	G. Kieferling
82.	Rogoźnica 1	Głogów Małopolski	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	J. Podgórska-Czopek
83.	Róża 1	Czarna Tarnowska	Osada	N, PŚ	ratownicze	B. Konieczny
84.	Róża 2	Czarna Tarnowska	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński

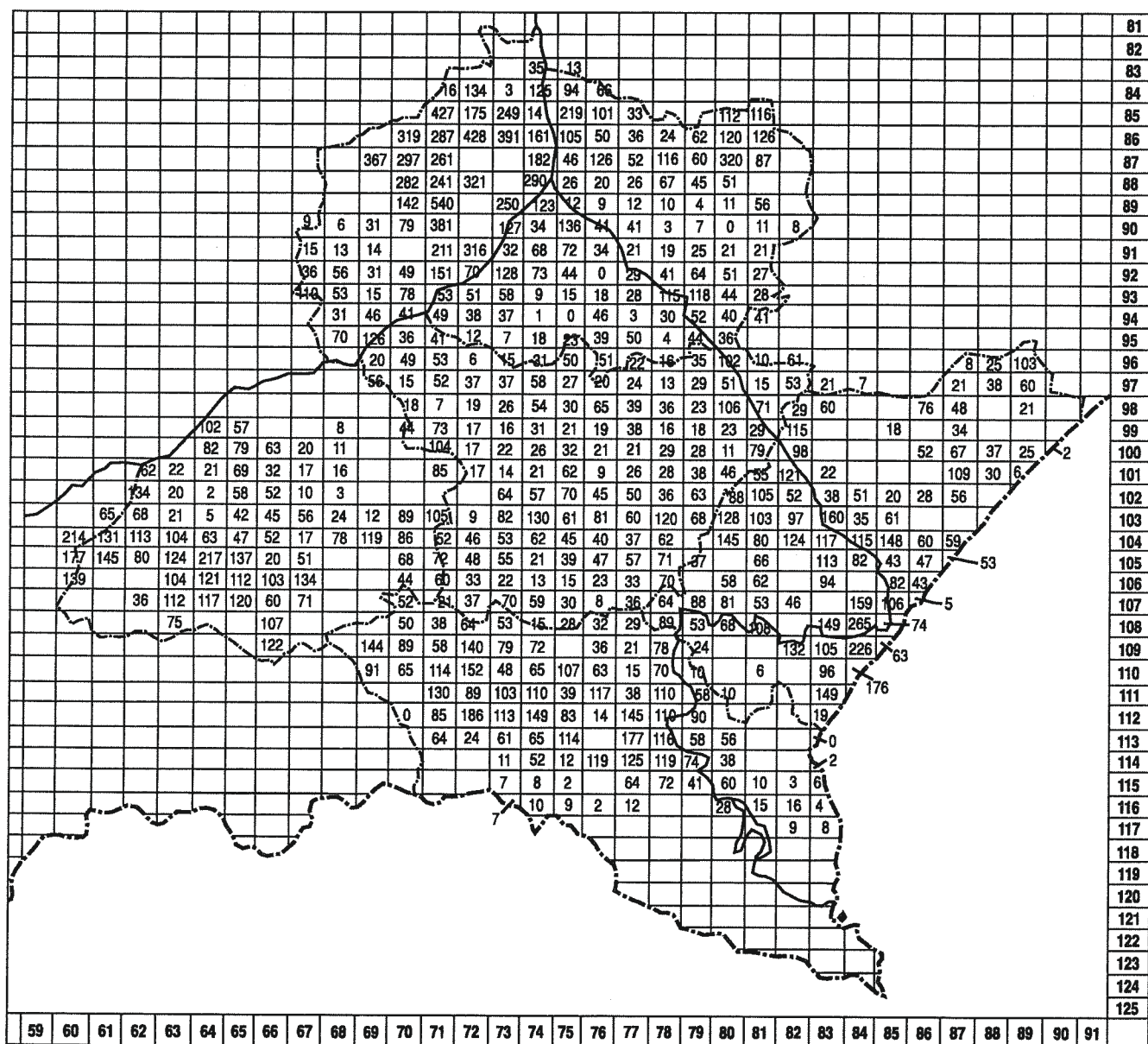
1	2	3	4	5	6	7
85.	Róża 3	Czarna Tarnowska	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
86.	Róża 4	Czarna Tarnowska	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
87.	Róża 5	Czarna Tarnowska	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
88.	Rudna Mała 3	Głogów Małopolski	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	R. Zych
89.	Sanok 1	Sanok	Zamek	PŚ	stacjonarne	M. Zielińska
90.	Sanok 54	Sanok	Osada	KPR OWR	ratownicze	E. Pohorska-Kleja
91.	Sietesz 1	Kanczuga	Osada	KM, WEB	ratownicze	P. Madej
92.	Sietesz 9	Kańczuga	Osada	WS	ratownicze	M. Mianowska
93.	Skrzyszów 7	Ostrów	Osada	N, GT KŁ, KPR, ON	ratownicze	P. Olejarczyk
94.	Stara Jarząbka 1	Czarna Tarnowska	Osada	XVI-XIX w.	ratownicze	B. Konieczny
95.	Terliczka 1	Trzebowisko	Osada	KPL, GT KŁ	ratownicze	P. Mitura, W. Dragan
96.	Terliczka 2	Trzebowisko	Osada ?	KPR	ratownicze	P. Mitura, W. Dragan
97.	Terliczka 4	Trzebowisko	Osada	N, OWR	ratownicze	P. Mitura, W. Dragan
98.	Terliczka 5	Trzebowisko	Osada	N, OWR	ratownicze	P. Mitura, W. Dragan
99.	Terliczka 7	Trzebowisko	Osada	N, OWR	ratownicze	P. Mitura, W. Dragan
100.	Trepcza 2	Sanok	Gród	WŚ	stacjonarne	J. Ginalska
101.	Urzejowice 8	Przeworsk	Osada	KM, GT KŁ	ratownicze	M. Mianowska
102.	Wierzawice 18	Leżajsk	Cmentarzysko	EB, GT KŁ	ratownicze	M. Schild
103.	Wołodź 3	Nozdrzec	Osada	EB, GT KŁ, OWR, KPR, WŚ	ratownicze	S. Czopek
104.	Wola Dalsza 6	Czarna	Osada	PŚ	ratownicze	P. Olejarczyk
105.	Wola Mała 5	Czarna	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. Gruszczyńska
106.	Wola Mała 1	Czarna	Osada	GT KŁ	ratownicze	A. Gruszczyńska
107.	Wola Mała 7	Czarna	Osada	OWR	ratownicze	A. Gruszczyńska
108.	Wola Wielka 9	Żyraków	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
109.	Wola Wielka 4	Żyraków	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
110.	Wola Wielka 5	Żyraków	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
111.	Wola Wielka 6	Żyraków	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
112.	Wola Wielka 8	Żyraków	Punkt osadniczy	Nieokreślona	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
113.	Żyraków 2	Żyraków	Osada	PŚ	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
114.	Żyraków 3	Żyraków	Osada	WS	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
115.	Żyraków 4	Żyraków	Osada	PŚ	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński
116.	Żyraków 5	Żyraków	Osada	OWR, KPR	ratownicze	A. i B. Szpunar, J. Okoński

Wykaz skrótów: EB – epoka brązu, GT KŁ – grupa tarnobrzeńska kultury łużyckiej, KCWR – kultura ceramiki wstęgowej rytej, KPL – kultura pucharów lejkowatych, KCS – kultura ceramiki sznurowej, KM – kultura mierzaniowska, KPR – kultura przeworska, KSD – kultura środkowodnieprzańska, KT – kultura trzciniecka, M – mezolit, N – neolit, ON – okres nowożytny, OWR – okres wpływów rzymskich, PŚ – późne średniowiecze, WEB – wczesny okres epoki brązu, WS – wczesne średniowiecze,

WYKAZ PRZEBADANYCH OBSZARÓW AZP, PRZYJĘTYCH W 1999 R.

Lp.	Nr obszaru AZP	Liczba stanowisk
1	2	3
1.	97-71	52
2.	98-82	29
3.	109-79	24
4.	109-85	63

1	2	3
5.	110-84	176
6.	113-72	24
7.	113-83	0
8.	114-83	2
9.	116-73	7
10.	116-75	9
11.	116-76	2



Ryc. 1. Stan zaawansowania Archeologicznego Zdjęcia Polski w pld.-wsch. Polsce (wg danych na koniec 1999 roku); obszary zbadane zaznaczono cyfrą pokazującą jednocześnie liczbę zewidencjonowanych stanowisk

Abb. 1. Forschungsstand des archäologischen Bildes Polens (AZP) im Südostpolen (nach den Angaben fürs Jahresende 1999); die untersuchten Gebiete werden mit der Zahl markiert, die gleichzeitig die Anzahl der ins Verzeichnis aufgenommenen Fundstellen zeigt

Рис. 1. Состояние исследования памятников в рамках Археологической Съемки Польши (АЗП) на территории юго-восточной Польши (согласно данным на конец 1999 года); исследованные районы обозначены цифрой, представляющий одновременно количество взятых на учет памятников

Archäologische Untersuchungen auf dem Gebiet der Vorkarpaten–Wojewodschaft im Jahre 1999

Zusammenfassung

Archäologische Ausgrabungsarbeiten, die 1999, aber auch in vergangenen Jahren, durchgeführt wurden, hatten einen Rettungscharakter. Es waren sowohl systematische Untersuchungen vom stationären Charakter, Sondierungsuntersuchungen, die nur diese Teile der Fundstellen umfaßten, die direkt von der Zerstörung bedroht waren (z.B. Untersuchungen auf der Autobahnstrecke zwischen Tarnów und Przeworsk – ca. 90 Fundstellen, Untersuchungen auf der Lichtleiterstrecke – über 20 Fundstellen), als auch gelegentliche Rettungs – und Sicherungsarbeiten sowie auch archäologische Aufsichtsarbeiten verschiedener Bodenarbeiten, vor allem auf den altstädtischen Gebieten. Die Ausgrabungsarbeiten waren aus dem Budget des Wojewodschaftsamtes für Denkmalpflege, aus den Geldmitteln der Investoren (Agencja Budowy Autostrad / Agenz für Autobahnenbau /, Telekomunikacja Polska S.A. /Polnische Telekommunikation AG./, Privatpersonen), der Selbstverwaltungen (z. B. der Städte Przemyśl und Krosno) und anderer Institutionen (z. B. Archäologieinstitut der Pädagogischen Hochschule in Rzeszów, Komitee für Wissenschaftliche Forschungen, Historisches Museum in Sanok, Archäologieinstitut der Jagiellonen – Universität) finanziert. Beachtenswert ist die Tatsache, daß die Rettungsarbeiten nicht nur aus den Mitteln des Wojewodschaftsamtes für Denkmalpflege sondern auch aus anderen Quellen finanziert wurden. Im Jahre 1999 bildeten die ersten nur ca. 35% aller für archäologische Rettungsarbeiten in der Vorkarpaten–Wojewodschaft ausgegebenen Geldmitteln. Diese Arbeiten wurden durch archäologische Institutionen der Vorkarpaten–Wojewodschaft (Museen in Rzeszów, Krosno, Lubaczów, Sanok, Archäologieinstitut der Pädagogischen Hochschule in Rzeszów, SNAP / Wissenschaftlicher Verband der Polnischen Archäologen /, Delegatura SOZ in Rzeszów / Vertretung des Amtes für Denkmalpflege/), Institut für Archäologie und Ethnologie der Polnischen Akademie der Wissenschaften (PAN) und Archäologieinstitut der Jagiellonen – Universität in Krakau sowie auch private Firmen, die archäologische Dienste leisten ausgeführt.

Die archäologischen Forschungen wurden auf den aus allen Epochen stammenden (vom Neolithikum bis in die altpolnische Zeit) Fundstellen geführt. Die wertvollsten Ergebnisse lieferten die Forschungen auf dem Markt in Krosno. Es waren zugleich die am großzügigsten angelegten Arbeiten, sowohl hinsichtlich der erforschten Fläche als auch der Dauer und der Zahl der freigelegten beweglichen Depotfunde sowie auch der Kosten. Besonders interessante Ergebnisse brachten auch die Ausgrabungen in Radawa, wo man das

durch die Schatzgräber immer wieder verwüstete Gräberfeld der Przeworsk–Kultur erforscht hat, in Sietesza (eine Siedlung der Mierzanowice–Kultur), in Lipnik und Wierzawice (Urnengräberfelder der Tarnobrzeg–Gruppe), in Olchowa (frühneolithische Siedlung), in Dylągówka (ein Kurgan der Schnurkeramik–Kultur), in Wołodź, Bachórz, Grodzisko Dolne (multikulturelle Fundstellen, darunter mittelalterliche Siedlungen), in Trepcza (frühmittelalterlicher Burgwall) und auch auf anderen Fundstellen. In konservatorischer Hinsicht waren diese Rettungs – Werifikations – Sondierungsarbeiten von besonderem Wert. Sie wurden auf der Strecke der geplanten Autobahn A4, an der Wojewodschaftsgrenze (Richtung Przeworsk) durchgeführt. Sie umfaßten 86 Fundstellen. Sie ermöglichten unter anderem die Verifizierung der Forschungsergebnisse der Geländebegehungen, darunter auch dieser, die mit der AZP (Archäologisches Bild Polens) – Methode gemacht wurden. In 20% der früher mit der AZP – Methode registrierten Fälle, ist es im Laufe der Ausgrabungsarbeiten, nicht gelungen, irgendwelche Spuren der Besiedlung festzustellen und 27% weiterer Fundstellen, die ziemlich reiche Anhäufung des Fundmaterials auf der Oberfläche aufgewiesen haben, erwiesen sich als nur Überbleibsel der sekundären Verschiebung und Anhäufung der Depotfunde in der Neuzeit. In 53% der Fälle konnte man das Vorhandensein der authentischen Relikte der urgeschichtlichen und geschichtlichen Besiedlung bestätigen. Sie waren auf den im Laufe des Archäologischen Bildes Polens freigelegten archäologischen Fundstellen *in situ* gelegen.

Neben den Ausgrabungsarbeiten hat man auch, im Rahmen des Archäologischen Bildes Polens, die Fundstellen ins Kontrollbuch eingetragen. 1999 hat man 11 AZP – Gebiete registriert. Es waren Gebiete, die schon früher, in der alten administrativen Struktur, archäologisch zu erforschen waren (ein Teil von ihnen wurde vor 1999 erforscht), die aber aus Geldmangel außer acht gelesen wurden. Alle Unterlagen wurden der durch das Wojewodschaftsamt für Denkmalpflege berufenen Kommission (M. Gedl, J. Machnik, M. Praczewski, S. Czopek) vorgelegt.

1999 hat man die Situationshöhepläne einer mittelalterlichen Burg in Przyszów bei Stalowa Wola, eines der drei Hügelgräberfelder in Ulanów, Kreis Nisko und eines Kurgans in Dylągówka, Kreis Rzeszów gefertigt. Die Konservatoren haben auch die Arbeiten an der Verifikation der archäologischen Objekte (vor allem der Burgwälle und Burgen auf dem Gebiet der Wojewodschaft), die eigene Morphologie hatten, aufgenommen.

Археологические исследования на территории Подкарпатского воеводства в 1999 г.

Резюме

Археологические раскопки, предпринятые в 1999 г., как, впрочем, и в предшествующие годы, носили спасательный характер. Исследования представляли собой систематические стационарные раскопки и шурфовочные работы, охватывающие только те участки памятников, которые находились под непосредственной угрозой уничтожения (например, исследования на трассе шоссе между Тарновом и Пшеворском – около 90 памятников; на трассах линий электропередачи – более 20 памятников), а также сезонные охранно-спасательные работы, археологические обследования и контролирование разного рода земляных работ, в первую очередь на территории древних городов. Раскопки финансировались из бюджета Воеводского Консерватора Памятников, средств инвесторов (Агентство по строительству дорог, Польская телекоммуникация, частные лица), самоуправлений (например: Кросно и Перемышля), а также иных учреждений (например: Институт археологии Высшей Педагогической Школы в Жешове, Комитет Научных исследований, Исторический музей в Саноке, Институт археологии Ягеллонского университета). Особого внимания заслуживает факт финансирования все большего количества спасательных работ из иных средств, чем бюджет Воеводского Консерватора Памятников. Последние в 1999 г. составляли всего около 35 % всех расходов на археологическую спасательную службу в Подкарпатском воеводстве. Исполнителями являлись археологические учреждения Подкарпатского воеводства (музеи в Жешове, Кросно, Саноке, Любачове, Институт ВПШ в Жешове и др.), Институт археологии и этнологии ПАН и Институт археологии Ягеллонского университета в Кракове, а также частные фирмы, предлагающие услуги в сфере археологических работ.

Археологические исследования велись на памятниках почти всех эпох, от неолита до древнепольского периода. Наиболее представительны результаты раскопок в Кросно. Это были широкомасштабные работы как в плане объема вскрытой площади, длительности исследований, численности выявленных находок, так и стоимости самих работ. Необыкновенно интересные данные получены в результате раскопок в Радаве, где исследовался уничтожаемый «кладоискателями» могильник пшеворской

культуры, в Сетеши (поселение межановицкой культуры), Липнике и Вежавицах (могильники с трупосожжением тарнобжегской группы), Ольховой (ранненеолитическое поселение), Дыльонгувке (курган культуры шнуровой керамики), Володзехе, Бахуже, Гродзиске Дольном (многослойные памятники, в том числе раннесредневековые поселения), Трепче (раннесредневековое городище), а также на иных памятниках.

С точки зрения охраны памятников, особое значение имели спасательные шурфовочно-верификационные исследования на участке запланированного шоссе А 4 от границы воеводства до Пшеворска. Ими охвачены 86 памятников. Благодаря этому, предоставилась, между прочим, возможность осуществить верификацию результатов археологических разведок, в том числе ведущихся согласно методике АСП. В ходе раскопок на ранее зарегистрированных методикой АСП археологических памятниках в 20 % случаев не обнаружены какие-либо следы поселений, очередные 27 % памятников, представившие обильные подъемный материал, оказались следствием современного вторичного перемещения и нагромождения находок. Существование настоящих реликтов древних и исторических поселений, залегающих *in situ* на археологических памятниках, выявленных в ходе АСП, подтверждено в 53% случаев.

Кроме археологических исследований произведен учет памятников в пределах программы Археологической Съёмки Польши. В 1999 г. приняты 11 площадей АСП. Это площади, которые уже поручалось обследовать ранее, еще в прежнем административно-территориальном разделе, а также часть, выполненная пред 1999 г., но за которую еще не отчитались из-за отсутствия средств. Вся документация была принята комиссией, созданной ВКП, в составе: М. Гедль, Я. Махник, М. Парчевски, С. Чопэк.

В 1999 г. выполнен топографический план средневекового замчища в Пжишове близ Стальной Воли, одного из трех курганных могильников в Улянове, пов.Ниско и кургана в Дыльонгувке, пов.Жешов. Службы охраны памятников предприняли также верификацию археологических объектов с характерной морфологией, прежде всего городищ и замчищ с территории воеводства.